

Образуване к.г. № 13 / 2026 г.
Временен съюз - адвокатски съюз
Красимира Влахова
30.06.2026 г.

От
СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД
До
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
на Република България

ИСКАНЕ

От съдия Боряна Димчева Воденичарова, председател на 151 състав, Софийски районен съд

На основание чл. 150, ал.2 КРБ

За: Установяване противоконституционност на разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата, обнародван в ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г., в сила от 17.02.2026 г., в частта, с която се предвижда, че когато в закон е предвидено назначаване на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който е висящо делото, определя размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В Софийски районен съд е висящо гр.д. № 23917/2025 г. по описа на Софийския районен съд, 151 състав, образувано по искова молба на Пс Гс Мс, ЕГН, с която са предявени следните осъдителни иски: иск по чл. 232, ал. 2, предл. първо ЗЗД срещу Сс Хс Мс Ис, ЛНЧ, за сумата от 1380, 49 евро с равностойност 2700 лв., представляваща наем за периода м. октомври 2024 г. – м. декември 2024 г. по договор за наем от 12.10.2024 г.; иск по чл. 232, ал. 2, предл. второ ЗЗД срещу Сс Хс Мс Ис, ЛНЧ, за сумата от 204, 52 евро с равностойност 400 лв., представляваща разходи за ползване на вещта за същия период; иски по чл. 59 ЗЗД срещу Мс Хс Юс, ЛНЧ, Ис Ас Хс, ЛНЧ, Ис Хс Мс Рс, ЛНЧ, и Ас Ас Мс, ЛНЧ, за сумата от 1380, 49 евро с равностойност 2700 лв., представляваща обезщетение за ползване без основание на имота, предмет на договора за наем, сключен със Сс Хс Мс Ис, за периода м. октомври 2024 г. – м. декември 2024 г., и за сумата от 204, 52 евро с равностойност 400 лв., представляваща разходи за ползване на вещта за същия период, при условията на разделност и поравно; иски по чл. 233, ал. 1 ЗЗД срещу Сс Хс М Ис, ЛНЧ, и по чл. 45, ал. 1 ЗЗД срещу Мс Хс Юс, ЛНЧ, Ис Ас Хс, ЛНЧ, Ис Хс

Мс Р: , ЛНЧ , и А А: М , ЛНЧ , при условията на солидарност за сумата от 5 112,91 евро с равностойност 10 000 лв., представляваща обезщетение за нанесени на процесния имот имуществени вреди.

След извършена проверка за редовност на исковата молба, препис от същата и приложенията към нея е изпратен на ответниците за отговор по чл. 131 ГПК. Петимата ответници са търсени на известните по делото адреси, но не са намерен, поради което връчването е осъществено по реда на чл. 47 ГПК и съобщението е приложено по делото. На ответниците следва да се назначи особен представител по реда на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата, обнародван в ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г., чието възнаграждение следва да се изплати от бюджета на съда, тъй като страна, на която по делото е предоставена правна помощ при условията на чл. 23, ал. 2 от Закона за правната помощ (какъвто е ищецът предвид определение № 28689/04.07.2025 г. по делото), е освободена от такси и разноски по силата на закона – чл. 83, ал. 1, т. 6 ГПК.

До влизане в сила на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата, обнародван в ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г., при назначаване на особен представител по молба на молителя по чл. 29, ал. 3 ГПК, или в хипотезите на чл. 47, ал. 6 ГПК и чл. 48, ал. 2 ГПК, съдът първо определяше депозит /съгласно задължителните постановления в т. 6 от Тълкувателно решение № 6/06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г. на ОСГТК, ВКС/, който следваше да се внесе от молителя/ищеца, като след представяне на доказателства за това, правеше искане до съответната адвокатска колегия за определяне на особен представител. След определяне на конкретен адвокат от адвокатската колегия, същият се назначаваше от съда за особен представител на лицето с неизвестен постоянен и настоящ адрес. В случаите на чл. 83, ал. 1 и 2 ГПК съдът определяше размера на възнаграждението на особения представител от бюджета на съда.

При действието на новата разпоредба на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата размерът на възнаграждението за особен представител в горните хипотези вече се определя от адвокатския съвет на съответната адвокатска колегия. В този смисъл са и изменения в процесуалния закон – чл. 29, ал. 5 ГПК, чл. 47, ал. 6 ГПК и чл. 48, ал. 2 ГПК /ДВ бр. 17 от 2026 г./. Или съдът първо следва да поиска от адвокатската колегия да определи конкретен адвокат за особен представител на ответниците и съответно размера на възнаграждението му, за да може съдът да укаже на другата страна да внесе депозит за особен представител в този размер, респективно да заплати възнаграждение при така определения от адвокатската колегия размер от бюджета на съда в хипотезите на чл. 83, ал. 1 и 2 ГПК. Критериите, които адвокатския съвет на съответната колегия следва да съобрази при определяне на размера на възнаграждението, са изброени в чл. 36, ал. 3 ЗАдв. (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г., изм., бр. 17 от 2026 г.) - фактичката и правна сложност на случая, засегнатия интерес, условията, при които е възложена и предоставена правната защита и съдействието, включително времето за извършването и спешността на извършването им, както и квалификацията, опита и специализацията на адвоката, като правилата и начинът за прилагане на критериите по ал. 3 при определяне на възнаграждение при липса на договор следва да се определят в наредба, издадена от министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет – чл. 36, ал. 4 ЗАдв. (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2026 г.). Следва да се акцентира и върху практиката на Висшия адвокатски съвет да определя размера на възнаграждението спрямо броя на

предявените искове, а в конкретния случай ответниците са петима като срещу всеки от тях са предявени по три иска.

Така действащата правна уредба поставя съществения въпрос дали е конституционносъобразно орган извън съдебната власт да определя по задължителен за съда начин размер на суми, които следва да бъдат заплатени от бюджета на съдебната власт във връзка с обезпечаване движението и приключването на едно съдебно производство.

Посоченият закон, обективиран в разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата, обнародван в ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г., в сила от 17.02.2026 г., се явява пряко приложим към настоящото производство, висящо пред Софийски районен съд, III гражданско отделение, 151 състав.

Мотиви в подкрепа на противоконституционност, са следните:

Противоречие с чл. 117, ал. 2 и 3 от Конституцията на Република България.

Независимостта на съдебната власт е фундамент на конституционната система в модерната демократична държава. Същата не се свежда единствено до ненамеса при решаване на едно или друго конкретно дело. Независимостта намира израз в отделеността на органите на съдебната власт и тяхната автономност спрямо влиянието както на политическите институции, така и на други структурирани интереси в обществото. За да бъде независима съдебната власт, трябва да има бюджет, който да не е зависим от фактори извън системата (Решение № 4 от 2004 г. на КС), поради което чл. 117, ал. 3 КРБ изрично предвижда самостоятелен бюджет за съдебната власт, управляван от нейните органи, с цел гарантиране на икономическа независимост от външен натиск. Когато страната по делото е освободена от такси и разноски по силата на закона, както е в настоящия случай, или по преценка на съда, възнаграждението на особения представител се плаща директно от бюджета на съда. При действието на атакуваната уредба в Закона за адвокатурата външна за системата организация (Адвокатските съвети към адвокатските колегии) определя размера на това плащане. По този начин адвокатурата фактически се разпорежда с чужд, независим бюджет, което е индиректна намеса в правомощията на съдебната власт по чл. 117, ал. 3 от КРБ. Но навлизане в полето на автономност на съдебната власт е конституционно търпимо само ако не се засяга съдържателното ядро на конституционно възложените ѝ функция и правомощия. Правораздаването е възложено изключително на органите на съдебната власт (чл. 117, ал. 1 от КРБ). Неразделна част от правораздавателната функция е администрирането на съдебния процес. Съдът служебно извършва необходимите процесуални действия по движението и приключването на делото и следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия от страните /чл. 7, ал. 1 ГПК/. Това правомощие на съда включва и определянето на съдебните такси и разноски /чл. 71, ал. 1 ГПК/. Атакуваната уредба в Закона за адвокатурата прехвърля правомощието на съда по определяне на финансовата тежест на част от разноските в конкретно съдебно производство върху адвокатурата, която по смисъла на чл. 134 от КРБ е орган на независима, самоуправляваща се, но извънсъдебна съсловна

организация. На адвокатските съвети, които са извън производството и не познават конкретното дело, се възлага правомощието да определят размерите на възнагражденията за особени представители по критерии, които изискват именно участие в съдебното производство и познаване на материалите по конкретното дело. По този начин ролята на съда се свежда до обикновен администратор на решение с финансови последици за бюджета на съда, взето от външна за процеса организация, което представлява конституционно нетърпимо навлизане в правомощията на съда. Последователно е разбирането на КС, че макар адвокатурата да е конституционно призната като свободна и независима, нейните правомощия не могат да се разпростират до степен, в която да доминират над органите на съдебната власт или да засягат правата на трети лица (на срещните страни по делата) по непредвидим начин. В решение № 2 от 2008 г. на КС изрично се посочва, че „зависимостта на дейността на магистратите от разрешение или преценка на други органи и длъжностни лица е нарушение на категоричния конституционен императив, съдържащ се в разпоредбата на чл. 117, ал. 2“.

В подкрепа на изложените конституционни аргументи е и правото на ЕС, както и задължителната практика на СЕС по прилагането му. Чл. 4, ал. 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) урежда принципа на лоялното сътрудничество. Един от аспектите на този принцип е задължението на държавите-членки да съдействат на ЕС при изпълнението на неговите задачи и да се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на ЕС. Задължението за спазване на правото на ЕС тежи върху всички нейни органи – законодателен, изпълнителни, съдебни, прокуратура, вкл. адвокатурата. С Решение от 25 януари 2024 г. по дело С-438/2022 г. СЕС постанови, че национални правила, които дават право на съсловна организация на адвокатите да определя задължителни минимални цени, нарушават правилата за свободна конкуренция (чл. 101 ДФЕС). С решението се потвърди правомощията на националния съд да упражнява самостоятелен контрол за пропорционалност при определяне на адвокатските възнаграждения. Атакуваната разпоредба на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата отнема именно това правомощие на съда, като има за цел прилагането на същите тарифи, които СЕС обяви за несъвместими с правото на ЕС, с което се нарушава принципът на лоялното сътрудничество (чл. 4, ал. 3 от ДЕС). Нещо повече, касае се за задължителен за съда акт, който засяга имуществото на страните и бюджета на съда, но не подлежи на проверка за законосъобразност нито от съда, пред който делото е висящо, нито на самостоятелен инстанционен контрол (решение № 12065/06.12.2023 г. по адм. д. № № 7565/2023 г. на ВАС, Второ отделение), което в пряко несъответствие и с чл. 120 КРБ.

Горното мотивира Софийски районен съд, 151 състав да отправи до Конституционния съд на Република България

ИСКАНЕ:

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля на основание чл. 149, ал.1 от Конституцията на Република България да обявите за противоконституционна разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 от Закона за

адвокатурата, обнародван в ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г., в сила от 17.02.2026 г., в частта, с която се предвижда, че когато в закон е предвидено назначаване на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който е висящо делото, определя размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4, поради противоречие с чл. 117, ал. 2 и 3 от Конституция на Република България.

Предлагам да конституирате като заинтересовани страни Народното събрание, министъра на правосъдието, Висш адвокатски съвет.

На основание чл. 18, ал. 4 от Правилника за организацията за дейността на Конституционния съд прилагам извлечение от официалния раздел на ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г., в сила от 17.02.2026 г.

На основание чл. 18, ал. 5 от Правилника за организацията за дейността на Конституционния съд, прилагам заверено копие от гр.д.№ 23917/2025 г. по описа на СРС, 151 състав и преписи от настоящото искане за посочените заинтересовани страни.

29.06.2026 г.

С уважение